

PANORÀMICA DE LA LITERATURA DE LES ILLES BALEARS

Gabriel Galmés

JOSEP LLUÍS AGUILÓ VENY
SEBASTIÀ ALZAMORA MARTÍN

Gabriel Galmés Truyols va néixer el vint-i-nou de març del 1962, a Manacor. La seva avior ha estat manacorina de tota la vida. Maldament aquest no sigui cap fet per bravejar-ne ni per empegueir-se'n, a vegades la debilitat de saber de quines egües ve el fa caminar més segur pel carrer, tot i que no ha de vindicar cap avantpassat il·lustre damunt els papers, tots visqueren en una saludable "mediocritas" en el sentit renaixentista. Una de les coses que més l'enorgulleix és ésser llicenciat en filologia anglesa per la Universitat de Barcelona.

Resideix a Manacor no sap si per molt de temps o per no gaire, però procura no resignar-se a quedar-s'hi ni a somiar truites.

Aquest és el primer llibre que publica i prefereix que no s'esmentin algunes col·laboracions a setmanaris locals. No forma part de cap col·lectiu, no ha signat mai cap manifest i desconfia de comunicats conjunts i recollides de firmes, de declaracions de principis freqüents, de tremendismes, passions massa violentes i sentiments tebis, flors d'un dia, amors d'una nit, novel·la fantàstica, nouvelle cuisine, cossos púbers, poder, vi rosat, confidències massa espontànies, de la gent que li diu el que opina d'ell sense que ell ho hagi demanat, del realisme social, novel·la eròtica, societats de protectors de bestioles, parvenus, sofistes embullats, banderes, astrologia, nigromància, descobridors de paraules, avorrits, vindicadors de la ignorància i, en general, de tot allò que negui la raó, la paraula i la bellesa. No és enemic obert de ningú ni de quasi res.

Contraportada de *Scala Averni*. Manacor, 1985

No escric sobre la guerra civil.
Sóc insolidari, egoista i inseqüent.

Declaracions a "El País" 1986

Gabriel Galmés va néixer a Manacor (Mallorca) el 29 de març de 1962. És el segon de quatre germans. El seu pare és metge cardiòleg i la seva mare, mestressa de casa. La seva infantesa es reparteix entre Manacor i Porto Cristo, poble costaner a 12 km de Manacor, on la família, com encara s'usa a Manacor, passa els estius.

Cursa l'ensenyament primari a l'escola La Salle i l'educació secundària a l'Institut Mossèn Alcover de Manacor, el que després serà, sense dir-ho explícitament, l'escenari principal de la novel·la *El rei de la casa*. Durant aquest període passa part d'alguns estius a Irlanda i Anglaterra amb l'objectiu de millorar el seu anglès. L'any 1979 comença els estudis de Filologia Anglesa i els acaba l'any 1984. L'últim any de carrera el cursa a Dublín (Irlanda). Passa alguns dels estius de la seva època universitària treballant de bomber, segons ell un dels períodes més feliços de la seva vida i on es va sentir més realitzat. També durant tota la seva joventut es dedica a l'esport de la caça amb

escopeta, una afició que anirà abandonant amb el pas dels anys.

L'any 1985 comença a treballar com a professor d'anglès a l'escola Sant Josep Obrer de Palma de Mallorca i publica el llibre de narracions *Scala Averni* a la col·lecció Tià de Sa Real que dirigien els escriptors Miquel Àngel Riera, Josep Maria Llompart i Guillem Vidal. Aquest llibre, per un seguit de felices circumstàncies, cau en mans del Dr. Martí de Riquer que, després de llegir-lo, el fa arribar al que era el seu editor: Jaume Vallcorba, propietari de l'editorial Quaderns Crema, juntament amb una recomanació del llibre per la seva qualitat. La frase original li semblava a Galmés que devia ser: "Mira't això que és com lo d'aquests joves que publiquen."

Jaume Vallcorba es posa en contacte amb Galmés i li proposa una reedició de l'aplec. L'autor, durant tot l'any següent, torna a treballar l'estil del llibre i decideix eliminar les narracions "El que ha de venir" i "Malentès", i substituir-les per dues de noves: "Viatge" i "Parfait Amour". El títol d'aquesta darrera serà el nou títol del llibre.

El fet de publicar el seu primer volum en segona edició corregida a Quaderns Crema va ser per a Gabriel Galmés un pas endavant cabdal en el seu procés creatiu. Veient-se publicant durant anys en editorials de poca difusió i apuntant-se a qualsevol taula rodona per donar un poc de publicitat a la seva obra, es va trobar de cop publicant a l'editorial de moda del moment i desenvolupant una amistat personal amb Jaume Vallcorba. Aquesta amistat li donarà la seguretat de tenir un editor fidel que a més col·labora en la seva obra fent el paper del crític més dur, fins al punt de fer-li reescriure molt més endavant una novel·la sencera, durant tot el seu procés creatiu.

Quaderns Crema serà l'editorial que publicarà tota l'obra de Gabriel Galmés, malgrat les ofertes d'agents i editorials que sovint intentaràn atreure'l, fins i tot usant d'esquer la promesa de suculents premis literaris.

L'aparició de *Parfait Amour* en una editorial "normal" va fer que l'obra de Galmés començàs a brillar. En aquest llibre ja es veia en moltes de les seves narracions el Manacor que havia d'esdevenir el seu territori mític. Un entorn urbà i social que serà un personatge més en les seves novel·les. En el llibre la seva ploma irònica i esmolada com un escapel disecciona tant l'entorn com els personatges de les narracions del llibre, mostrant-nos-hi en ells sobretot les nostres petites grandeses i les nostres grans misèries.

També durant el 1986 comença a treballar a l'Institut de Formació Professional Na Camel·la de Manacor; guanya les oposicions al cos de professors de batxillerat; contreu matrimoni amb Catalina Forteza i és destinat com a professor d'anglès a dos centres de formació professional de la ciutat africana de Melilla. Passa un curs a Melilla i aconsegueix ser destinat un altre cop a l'Institut Na Camel·la de Manacor, on treballarà en la seva especialitat durant tot el que li restarà de vida.

De l'any 1986 fins a l'any 1988 escriu la seva primera novel·la, titulada *El rei de la casa*. Aquesta novel·la, de la qual hi ha a l'abast la magnífica guia de lectura que han confeccionat Sebastià Perelló i Joan Florit, és la que li donarà, molt a desgrat seu, el qualificatiu del Tom Sharpe mallorquí. Gabriel Galmés, seguint un humor que hem donat a anomenar britànic i que tal vegada podríem dir illenc, hi exercita una narrativa basada en el retrat desprietat dels habitants d'un institut de secundària i en els camins tortuosos que cada un d'ells segueix per a dur a terme les seves maquinacions. Tot això narrat en tercera persona i sense

diàlegs directes, mostrant-nos, a més, personatges tan trencadors per als gustos de l'època com un tinent de policia que era bona persona.

Galmés, bon coneixedor de l'ambient docent, pinta un retaule on vostès, que també pertanyen al gremi, ben segur que trobaran fesomies conegudes.

També l'any 1988 comença a col·laborar amb articles esporàdics a la revista d'informació local *Manacor Comarcal* i realitzà per a Quaderns Crema la traducció del francès de la novel·la *Un hivern dur* de Raymond Queneau.

L'any 1989 neix el seu fill Ignasi. L'any 1990 comença a col·laborar amb el *Diari de Barcelona*. Aquesta col·laboració periòdica va ser molt important per a ell ja que un dels seus objectius vitals és arribar a deixar l'ensenyament i viure d'ingressos relacionats amb l'escriptura. Això no va ser mai possible, però Galmés sentia com una bona passa en aquesta direcció cada petit ingrés relacionat amb el que ell escrivia.

L'any 1992 acaba d'escriure *La vida perdurable*, novel·la que aconsegueix ser el retrat irònic i descarnat de la seva generació i de la crisi dels trenta anys que la major part del seu entorn estava patint. La novel·la descriu les dificultats de convertir-se en adult en una societat en crisi i la nova fragilitat de les relacions suposadament estables. Tot això en un Manacor ja perfectament definit com a espai literari i a través d'un narrador en primera persona que era interromput sovint per una altra veu irònica i mordaç.

També aquest any comença a col·laborar al *Diario de Mallorca* amb els dos articles setmanals en llengua castellana que mantindrà durant tota la seva vida. En aquests articles Gabriel Galmés retratarà l'actualitat tant amb articles d'opinió com amb microrelats protagonitzats per personatges que fa ballar al seu caprici, com el gran amo de les marionetes que demostra ser. Els seus lectors ens acostumàrem tant a la seva visió de la realitat que quan va desaparèixer ens trobàvem sovint lamentant que no hagués pogut veure tal escàndol o tal crisi i després contar-nos-el. A temporades col·laborava també amb un article setmanal al suplement esportiu del mateix *Diario de Mallorca*, dedicat al trot. Les curses de cavalls eren una de les seves passions i n'opinava amb el seu to irònic i sorneguer habitual.

L'any 1993 col·labora amb el director teatral Pere Fullana, amic seu de la infantesa, en l'espectacle *Rondaies* del grup Iguana Teatre, on dugué a terme l'adaptació teatral de diverses rondalles mallorquines recopilades per A. M. Alcover. A l'estiu viatjà als Estats Units d'Amèrica, a la Universitat de Kunztown, Pennsilvània, amb una beca Fullbright.

A partir de l'any 1994 comença una col·laboració setmanal amb la revista setmanari de Manacor que porta el títol de *Teologia i Geometria*, en referència a *La conxorxa dels enzes* de J.K. Toole), que més endavant, amb l'arribada massiva d'alemanys dedicats a comprar Mallorca, canviarà per *Teologia und Geometria*. Galmés, en aquest article setmanal satiritza la ciutat de Manacor, els seus habitants i els successius consistoris amb una lucidesa i, parlant clar, una mala llet que li portà no pocs problemes. També aquest any torna a col·laborar amb Pere Fullana i Lluís Colom amb l'escriptura coral de l'obra teatral *La meitat de res*, que també serà representada per Iguana Teatre.

L'any 1996 publica *El rei de la selva*. Un llibre escrit per un escriptor ja madur i bregat en l'articulisme d'opinió sobre l'actualitat. Gabriel Galmés ja torna de molts llocs i el que hi ha vist no li ha agradat. L'escriptor, en aquesta novel·la, s'abraona contra "els vindicadors de la ignorància". Sí, contra els mateixos

enemics de “la raó, la paraula i la bellesa” de qui ens advertia que desconfiava a la contraportada del seu primer llibre onze anys abans. Aquesta novel·la, un autèntic “roman à clef”, és un viatge gairebé surreal pels deliris i les ignoràncies clamorosos que sovint exhibeixen la gent de la “cultura”. L’acció, radicada també a Manacor, ens retrata unes persones i situacions esperpèntiques que, malgrat la seva exageració, encara fan curt. Gabriel Galmés comentava que durant les presentacions de la novel·la que havia fet per tot el territori de parla catalana sempre li havien assenyalat situacions assimilables a les de la novel·la, però adaptades a la circumstància del poble on estava. Aquesta novel·la tindrà una excel·lent recepció crítica i serà traduïda al castellà i al francès.

L’any 1997 participa a les jornades “Tinta i Tecla” de Vilanova i la Geltrú, on llegeix la ponència “La normalitat”, que ve a ser el millor manifest generacional que particularment hem vist en molts anys.

L’any 2000 comença a col·laborar esporàdicament al diari *El País* i publica la que serà la seva última obra, *Una cara manllevada*. Aquesta novel·la, rebuda també amb ovacions per la crítica, torna a posar sobre la taula d’operacions del cirurgià Galmés alguns dels personatges principals de *El rei de la casa*, i els fa actuar en el “món real”. El desencís plana sobre aquesta novel·la coral i ens trasmet els efectes dels xocs contra la realitat d’una generació que ell coneixia molt bé: la seva.

Gabriel Galmés és diagnosticat d’un tumor cerebral i després d’una llarga lluita contra aquesta malaltia mor el 16 de Juny de l’any 2001. L’any 2002 el Govern Balear li atorgà, a títol pòstum, el Premi Ramon Llull de les Lletres.